

Eksamen på Økonomistudiet vinter 2014-15

Forvaltningsret

Kandidatfag

19. december 2014

(3-timers prøve)

(Kun visse hjælpemidler tilladt. Der må kun medbringes ukommenterede udgaver af grundloven, forvaltningsloven, offentlighedsloven samt den kommunale styrelseslov)

Dette eksamenssæt består af 7 (skrives syv) sider inkl. forsiden.

Eksamen på Økonomistudiet vinter 2014-15

Forvaltningsret

Kandidatfag

19. december 2014

Spørgsmål:

1. Gør rede for officialprincippet hhv. forhandlingsprincippet. Uddyb redegørelsen gennem et eller flere eksempler på princippernes anvendelse i praksis.
2. Analyser de stats- og forvaltningsretlige problemstillinger i vedhæftede beskrivelse af et tænkt hændelsesforløb.

(Besvarelsen skal afdække de relevante retlige problemstillinger, herunder fejl og mangler samt vurdering af, hvilke konsekvenser der bør drages. Inddrag Bilag A og Bilag B i besvarelsen)

Bilag:

- A. Uddrag af Lov om Politiets Efterretningstjeneste
- B. Lov om ministres ansvarlighed

Hændelsesforløb (Fiktivt)

En fremtrædende og kontroversiel oppositionspolitiker, Rie Rap, medlem af Folketingets Retsudvalg, anmodede i forbindelse med et samråd med justitsministeren, Mads Mule, om gennemførelse af en besigtigelse af den såkaldte Fristad Christiania, idet hun ikke fandt ministerens redegørelse udtømmende. Rie Rap ønskede at besøge såvel Christianias offentlige områder som eksempler på boligetableringer. Justitsminister Mule bad straks sin departementschef, Karen Klokke, om at foretage det fornødne for at få gennemført et sådant besøg. Den konkrete forberedelse af det ønskede besøg blev pålagt fuldmægtig Finn Fluks.

Finn Fluks gik omgående i gang med at afklare forudsætningerne for Retsudvalgets besøg på Christiania og pegede i sit notat til Karen Klokke på især to ting: 1. Nødvendigheden af en dommerkendelse som grundlag for at få adgang til boliger på Christiania 2. Nødvendigheden af at få Politiet til at sikre afviklingen af selve besøget. Dep.chef Karen Klokke mente, at adgang til boliger måtte kunne ordnes smidigt uden dommerkendelse og med hensyn til politiets medvirken fandt hun en hurtig kontakt til Politiets Efterretningstjeneste (PET) nødvendig, i lyset af ”de velkendte halvkriminelle tilstande” i Christiania.

I PET blev direktør Per Persson straks underrettet om henvendelsen fra justitsministeriet. På baggrund af et internt ledergruppemøde i PET blev det besluttet, at udpege to tilfældige navngivne Christiania-beboere, X hhv. Y, som besøgsobjekter og at søge maksimale personoplysninger om disse. Direktør Persson lagde pres på sine medarbejdere, som derefter underhånden tog kontakt til både socialforvaltningen og skatteforvaltningen samt Kriminalforsorgen og udbad sig alle slags personoplysninger om X og Y, idet der blev henvist til forebyggende sikkerhedskrav som følge af beslutninger på ”højt politisk niveau”. Endvidere aktiverede PET sine lønnede meddelere i Christianiamiljøet.

Kriminalforsorgen reagerede prompte med oplysning om, at forsorgen ikke lå inde med nogen som helst data vedrørende X hhv. Y. Socialforvaltningen meddelte tøvende, at man var rede til at fremlægge sagsmapper vedrørende både X og Y og at lade en medarbejder fra PET gennemgå disse på stedet. Skatteforvaltningen svarede, at man i h.t. skattelovgivningen ikke kunne imødekomme PET's anmodning om personoplysninger. PET's egne meddelere oplyste, at de vurderede situationen på Christiania som meget spændt, bl.a. som følge af sammenstød mellem politiet og hashpushere, og at der ville være betydelig risiko forbundet med et besøg på stedet af Folketingets Retsudvalg.

Direktør Persson var utryk ved situationen og ville allerhelst undgå Retsudvalgets besøg i Christiania. PET's budget var på forhånd i fare for overskridelse og ville helt sikkert udvise et betydeligt underskud, hvis man skulle afsætte tilstrækkelige ressourcer til at sikre det påtænkte besøg. På det seneste havde der endvidere været væsentlig personaleuro i PET, hvilket ligeledes kunne være hæmmende for hans egen anseelse og karriereplaner. Samtidig fandt han det umuligt at underrette hele Retsudvalget om de aktuelle risici, uden at PET derved ville komme til at røbe

identiteten på sine meddelere, hvilket ville være tjenstligt helt uacceptabelt og livsfarligt for disse.

Under en rådslagning med justitsministeriets dep.chef, blev Persson og Karen Klokke enige om, at det allerbedste ville være, hvis der kunne skabes grundlag for en forhaling eller aflysning af Retsudvalgets Christianiabesøg. Persson var tiltalt af sin egen idé, som gik ud på at søge at placere retsudvalgets besøg på en dato, hvor Rie Rap var forhindret. Da PET forestod en vedvarende beskyttelse af MF Rie Rap, havde PET adgang til fru Raps kalender og kunne skaffe sig den nødvendige indsigt. Karen Klokke fandt imidlertid ikke denne løsning overbevisende og mente, at det ville være mere hensigtsmæssigt at udvirke en aflysning af et fastsat møde under henvisning til f.eks. et konstrueret afbud fra politidirektøren, Regnar Riemann, som nødvendigvis ville skulle deltage i Retsudvalgets besøg på Christiania. Denne strategi blev de to topledere til sidst enige om.

Imidlertid blev Karen Klokke en anelse betænkelig ved egenhændigt at forfølge sin egen idé og valgte derfor at involvere Retsudvalgets formand, Rosa Reed, i sin plan. Reed, som ikke stod på god fod med Rie Rap, gik ind på tankegangen og det blev aftalt, at Rosa Reed som udvalgsformand ville have størst troværdighed som budbringer for en aflysning af Retsudvalgets besøg, begrundet i et angiveligt afbud fra politidirektøren. Da den planlagte besøgsdato oprandt, aflyste udvalgsformanden hele besøget under henvisning til afbud fra politidirektøren.

Nogle dage senere var der forlydender i pressen om, at Retsudvalgets besøg i Christiania var blevet aflyst under falske forudsætninger, idet en journalist ved Dagbladet mente at vide, at PET i virkeligheden havde modsat sig, at folketingsmedlem Rie Rap skulle besøge Christiania. Journalisten beskrev – ganske vist som begrundede antagelser – at PET havde fabrikeret en dobbeltløn som grundlag for at få aflyst Retsudvalgets besøg i Christiania: Dels at politimester Regnar Riemanns afbud var ”aftalt spil”, dels at PET med sit videns-monopol ”havde foretaget en vild overdrivelse af sikkerhedsrisici på Christiania” i forbindelse med et eventuelt besøg af Retsudvalget i ”Fristaden”.

Rie Rap blev stærkt oprørt over disse forlydender og forlangte straks justitsminister Mads Mule i samråd for at få en ordentlig forklaring. Forud for samrådet blev ministeren briefet af Karen Klokke, som også i notatform gjorde rede for politidirektør Regnar Riemanns afbud som årsag til aflysning af Retsudvalgets Christianiabesøg.

Nye pressemeldinger afslørede imidlertid, at politikdirektøren angiveligt blot havde passet sit arbejde på sit kontor på tidspunktet for det planlagte besøg. Efter et nyt samråd blev et parlamentarisk flertal enig om at udtale mistillid til minister Mads Mule, som straks forlod sin ministerpost før det kom til en formel mistillidserklæring mod ham i Folketinget. Den tiltrædende justitsminister, Nete Nymark, besluttede med omgående virkning at suspendere Karen Klokke og iværksætte en tjenstlig undersøgelse af hendes embedsførelse. Nymark meddelte Klokke dette mundtligt under et hastigt indkaldt møde på ministerens kontor, idet Klokke blev anmodet om at forlade sit kontor umiddelbart. Tre dage senere blev direktør Persson suspenderet

fra sin stilling som PET-chef med henblik på at tiltræde en position som kommitteret i Domstolsstyrelsen tre måneder senere.

Den tjenstlige undersøgelse blev gennemført af et undersøgelsesudvalg bestående af tre beskikkede sagkyndige, herunder en højesteretsdommer som formand. Undersøgelsen konkluderede, at der var blevet begået fejl, men at der omstændighederne taget i betragtning var tale om "en undskyldelig nødløgn". Det fremgik af undersøgelsesudvalgets rapport, at udvalget ikke havde foretaget en særskilt vurdering af PET's risikovurdering endside af mulige andre faktorer af betydning for trusselsbilledet forbundet med et officielt Retsudvalgsbesøg på Christiania. På den baggrund blev Karen Klokke genindsat i sin stilling som departementschef, men umiddelbart efter, med omgående virkning, forflyttet til en stilling som afdelingschef i Kriminalforsorgen.

Bilag:

A. Uddrag af Lov om Politiets Efterretningstjeneste

Kapitel 1

Opgaver

§ 1. Politiets Efterretningstjeneste har til opgave at

- 1) forebygge, efterforske og modvirke forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed samt forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder m.v., jf. straffelovens kapitel 12 og 13.
- 2) forebygge, efterforske og modvirke andre alvorlige forbrydelser, der truer den nationale eller internationale samfundsorden.
- 3) udarbejde trusselsvurderinger,
- 4) bistå det øvrige politi,
- 5) holde justitsministeren underrettet om forhold af betydning for landets indre sikkerhed, om forhold af væsentlig betydning inden for efterretningstjenestens virksomhed og om vigtige enkeltsager,
- 6) være national sikkerhedsmyndighed og rådgive og bistå offentlige myndigheder og private i sikkerhedsspørgsmål, herunder at bistå ved personsikkerhedsundersøgelser.
- 7) beskytte personer, organisationer og myndigheder og
- 8) udføre øvrige opgaver, som efter gældende ret er henlagt til tjenesten.

Stk. 2. Justitsministeren kan bestemme, at andre opgaver, der har sammenhæng med de i stk. 1, nr. 1-8, nævnte, henlægges til Politiets Efterretningstjeneste.

§ 2. Politiets Efterretningstjeneste afgiver en årlig redegørelse om sin virksomhed til justitsministeren. Redegørelsen offentliggøres.

Kapitel 2

Tilvejebringelse af oplysninger

§ 3. Politiets Efterretningstjeneste kan indsamle og indhente oplysninger, der kan have betydning for tjenestens virksomhed.

§ 4. Andre forvaltningsmyndigheder skal efter anmodning fra Politiets Efterretningstjeneste videregive oplysninger til tjenesten, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

Kapitel 3

Undersøgelser

§ 5. Politiets Efterretningstjeneste kan indlede undersøgelser mod fysiske og juridiske personer, hvis undersøgelserne må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13 eller er nødvendige til varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver.

Kapitel 4

Efterforskning og tvangsindgreb

§ 6. For Politiets Efterretningstjenestes efterforskning og tvangsindgreb m.v. gælder reglerne i retsplejeloven.

Kapitel 5

Intern behandling af oplysninger

§ 7. For behandling af personoplysninger finder § 3, § 5, § 11, stk. 1, og §§ 14, 41 og 42 i lov om behandling af personoplysninger anvendelse.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste kan behandle enhver personoplysning, hvis behandlingen

- 1) sker med samtykke,
- 2) må antages at have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13 eller
- 3) er nødvendig for varetagelsen af tjenestens øvrige opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om Politiets Efterretningstjenestes behandling af personoplysninger.

B. Lov om ministres ansvarlighed

Lov om ministres ansvarlighed.

VI FREDERIK DEN NIENDE, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldeborg, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Loven angår ministres ansvar for deres embedsførelse.

§ 2. Borgerlig straffelovs almindelige del finder anvendelse.

§ 3. Ved anvendelsen af borgerlig straffelovs regler om ansvar for medvirken til en lovovertrædelse skal en minister anses for medvirkende til en underordnet handling, når

- 1) han har været bekendt med, at den pågældende handling ville blive foretaget, og har undladt at søge dette hindret.
- 2) handlingen har været et nødvendigt eller naturligt middel til gennemførelse af en beslutning, for hvilken ministeren er ansvarlig.
- 3) han har fremmet handlingens udførelse ved ikke i rimeligt omfang at føre tilsyn og fastsætte instrukser.

§ 4. Ansvar for en af kongen underskrevet beslutning påhviler såvel enhver minister, der har medunderskrevet, som ministre, der på anden måde har medvirket til beslutningens tilblivelse.

§ 5. En minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse, såfremt en minister giver folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen.

§ 6. Straffen efter § 5 er bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Er forholdet begået af uagtsomhed, er straffen bøde eller hæfte.

Stk. 3. Bødestraf fastsættes efter borgerlig straffelovs regler om dagbøder.

§ 7. Bestemmelserne i § 6 gælder kun, såfremt strengere straf ikke er hjemlet i den øvrige lovgivning.

Stk. 2. Borgerlig straffelovs §§ 155-157 gælder ikke for ministre.

§ 8. Ministres strafansvar forældes efter borgerlig straffelovs §§ 93-95. Forældelsesfristen er dog i intet tilfælde mindre end 5 år.

§ 9. Med hensyn til erstatningsansvar i anledning af ministres handlinger gælder de almindelige regler om erstatning for skade forvoldt af personer i statens tjeneste.

Givet på Christiansborg slot, den 15. april 1964.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

FREDERIK R.

/Hans Hækkerup.